

Przyppkowski, Tadeusz

Posiedzenie Komisji Światowego Inwentarza Zabytkowych Przyrządów Naukowych w Paryżu

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 7/1-2, 230-231

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jedno z ostatnich studiów Lorenza dotyczyło przepływu prądu w kablach telefonicznych. Wykazał on przy tym celowość zwiększania samoindukcji, co stanowi wynalazek wprowadzony do techniki przez M. Pupina i noszący jego imię.

Działalność naukowa L. V. Lorenza opracowana została przez prelegenta w 1939 r. w monografii *Der Physiker L. V. Lorenz*¹.

LEON SZYFMAN, JERZY DOBRZYCKI

KRONIKA ZAGRANICZNA

KONFERENCJE MIĘDZYNARODOWE

W roku 1961 pod egidą Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki (Division d'Histoire des Sciences de l'U.I.H.P.S.) odbyły się następujące konferencje:

1. *Czynniki postępu naukowego* — symposium w Oxfordzie w dniach 9-15 lipca¹.
2. *Postacie uczonych włoskich okresu Zjednoczenia* — w Turynie 28-30 lipca. Organizatorami byli: prof. V. Ronchi i prof. M. L. Bonelli.

Oprócz tego kolokwium na temat *Związki pomiędzy naukami biologicznymi i społecznymi* — odbyło się w Utrechcie w lecie 1961 r.

M. B-N.

POSIEDZENIE KOMISJI ŚWIATOWEGO INWENTARZA ZABYTKOWYCH PRZYRZĄDÓW NAUKOWYCH W PARYŻU

18 października 1961 r. odbyło się w Paryżu, w gmachu UNESCO czwarte z kolei posiedzenie Komisji Światowego Inwentarza Zabytkowych Przyrządów Naukowych.

Na posiedzenie przybyli przedstawiciele Austrii, Francji, Holandii, Izraela, Luksemburga, NRF, Polski, Włoch oraz UNESCO. Usprawiedliwili nieobecność (częściowo z racji strajku komunikacyjnego w tych dniach we Francji) przedstawiciele: Anglii, Belgii, Czechosłowacji, NRD, Stanów Zjednoczonych, Szwecji i ZSRR, przysyłając jednak pisemne dłuższe opinie co do dalszego prowadzenia prac inwentaryzacyjnych na całym świecie. Niezależnie od tych wypowiedzi, które np. w przypadku Czechosłowacji i Stanów Zjednoczonych były całymi programowymi referatami, 29 państw przysłało mniej lub więcej wyczerpujące sprawozdania z postępu prac nad inwentarzem.

Przewodniczący Komisji Léveillé, honorowy dyrektor Pałacu Odkryć w Paryżu, powiadomił zebranych, iż z powodu ciężkiej operacji chirurgicznej nie mógł przybyć na posiedzenie z Brukseli jej wiceprzewodniczący, żywo dotychczas czynny H. Michel, a także — z powodu s'rajku kolejowego we Francji — V. Ronchi, przewodniczący Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki, w łonie której to Unii, z inicjatywy UNESCO i przy jego finansowym poparciu, powstała i działa Komisja. Unię reprezentował na posiedzeniu jej sekretarz generalny R. Taton. Ze sprawozdania złożonego z wspomnianych relacji 29 państw wynikało, iż prace bardzo nierównomiernie postępują w różnych krajach i pierwotna koncepcja UNESCO

¹ W nrze 4/1961 „Kwartalnika“ podane zostało obszernie sprawozdanie z tej konferencji, na której reprezentował Polskę prof. E. Olszewski.

przeprowadzenia całości prac na całym świecie w ciągu dwu lat okazała się całkowicie nierealna. Uzgodniono na skutek dłuższych wypowiedzi ustnych czy też pisemnych: Czechosłowacji, Polski, Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego, iż trzeba się liczyć jeszcze z okresem 3—5 lat, nim prace zostaną skompletowane w zadowalający sposób.

Najlepsze dotychczas wyniki wykazały: Belgia (dwa tomy inwentarza z paruset pozycjami, lecz obejmującymi tylko czasy do końca XVIII w.), Włochy (cztery tomy z kilkuset pozycjami), Francja (prawie dwieście pozycji) oraz Anglia i Holandia (po kilkadziesiąt pozycji). Jednak jedynie Polska dała wykaz inwentarzowy opatrzony w dokumentację fotograficzną, która na jednym z poprzednich posiedzeń została uznana za niezbędną, przy czym tylko inwentarz polski jest już uszeregowany w przyjęte na poprzednim posiedzeniu cztery kategorie naukowego znaczenia przyrządów. Polski inwentarz posiada wprawdzie tylko 88 kart inwentaryzacyjnych przyrządów poszczególnych i 3 karty opisów całych kompleksów muzealnych danego zakresu, lecz jest to wybór z paruset kart inwentarza, uznany za godny do wejścia do inwentarza światowego, podczas gdy pozostałe karty wejdą tylko do inwentarza krajowego.

Jako przedstawiciel Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN w komisji przedstawiłem zebrany warunki dla pracy inwentarzowej w Polsce, wyjątkowo dogodne ze względu na wybitne zainteresowanie się tym zagadnieniem przez Polską Akademię Nauk oraz metody pracy i osiągnięte wyniki. Nadmieniałem też o projekcie urządzenia w Muzeum Techniki w Warszawie wystawy zinwentaryzowanych przyrządów naukowych oraz o projekcie wystawy w Pałacu Odkryć w Paryżu *Tysiąc lat techniki i nauki w Polsce*, która to wystawa w znacznym stopniu korzystałaby z materiału zebranego w inwentarzu.

Na wniosek R. Tatona zwrócono się do mnie o napisanie artykułu o metodzie i organizacji prac inwentarzowych w Polsce. Ma on być drukowany w paru językach dla ułatwienia organizacji tych prac w krajach, które w ich realizacji mają jeszcze duże trudności.

Po dłuższej dyskusji nad dalszymi pracami komisji i komórek narodowych, które na terenie poszczególnych krajów przeprowadzają prace inwentarzowe, postanowiono wybrać zespół redakcyjny inwentarza, którego zadaniem będzie już teraz zająć się opracowaniem nie tylko systemu publikacji inwentarza w skali światowej, lecz poruszenia także problemu konserwacji zabytków nauki i usprawnienia metod zbierania materiału inwentaryzacyjnego w krajach, które posiadają z różnych powodów znaczne w tym zakresie trudności.

Skład zespołu, który ma być ściśle związany z UNESCO i przez nie finansowany, został po bardzo długich debatach ustalony na podstawie specjalności fachowych; obejmuje on nazwiska: P. Auger (Paryż), L. Bonelli (Florencja), M. Florin (Liège), A. Gloden (Luksemburg), Z. Horsky (Praga), D. McKie (Londyn), H. Michel (Bruksela), T. Przypkowski (Jędrzejów), M. Rooseboom (Lejda), B. Sticker (Hamburg) i G. Ucelli (Mediolan).

TADEUSZ PRZYPKOWSKI

PODRÓŻ NAUKOWA DO PRAGI

W czasie 7—18 listopada 1961 r. przebywał w Pradze na zaproszenie Komisji Historii Nauk Przyrodniczych, Medycznych i Technicznych Czechosłowackiej Akademii Nauk, kierownik Zespołu Historii Polskiej Techniki Filmowej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN, doc. dr Władysław Jewsiewicki.